

ศูนย์ศึกษาการพัฒนา

เขาคินซ็อน

อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

จัดทำโดย

ฝ่ายวิชาการ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาคินซ็อน

เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2522 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จมาเปิดศาลบรรราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้มีราษฎรหม่อมเกล้าฯ ถวายที่ดิน พระองค์ท่านได้ทรงทอดพระเนตรพื้นที่และมีพระราชดำริให้ส่วนราชการต่าง จัดสร้างเป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาขึ้น โดยพระราชทานแนวทางการดำเนินงานไว้ดังนี้

1. พัฒนาศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน ให้เป็นศูนย์ตัวอย่างรวมการพัฒนาด้านการเกษตรกรรมสมบูรณ์แบบทั้งด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ พื้นฟูสภาพป่า การพัฒนาที่ดิน วางแผนปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ที่เกษตรกรและผู้สนใจสามารถเข้ามาชมศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมและนำไปปฏิบัติตามได้ เพื่อพัฒนาอาชีพและพื้นที่ทำกินของตนให้เพิ่มผลผลิต มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น พร้อมทั้งงานส่งเสริมศิลปาชีพหัตถกรรมพื้นบ้านเป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้จากอาชีพหลักอีกทางหนึ่ง
2. พัฒนาพื้นที่ราษฎรรอบนอกศูนย์ฯ บริเวณลุ่มน้ำโจน ให้มีความเจริญขึ้นเป็นตัวอย่างแก่การพัฒนาพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป
3. ให้นำวิธีการที่ให้ผลมาแล้ว ถูกต้อง ประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุดมาดำเนินการ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำรินับเป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาแห่งแรกและเป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาที่ถือเป็นตัวอย่างของการพัฒนาตามแนวเกษตรยั่งยืน (Sustainable Agriculture) แห่งหนึ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริเกี่ยวกับการตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ **วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนา**ก็คือการพัฒนาที่ทำกินของราษฎรให้มีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น โดยการพัฒนาที่ดิน พัฒนาแหล่งน้ำ ตลอดจนฟื้นฟูสภาพป่าและใช้หลักวิชาการเกษตรในการวางแผนการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ซึ่งศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนจะเป็นฟาร์มตัวอย่างที่เกษตรกรทั่วไปและเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาสามารถเยี่ยมชมการสาธิตเกี่ยวกับการเกษตรกรรมเพื่อเป็นการศึกษาหาความรู้ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนา

การเกษตรยั่งยืน

พื้นที่รอบ ๆ บริเวณโครงการฯ ให้มีความเจริญขึ้นเมื่อราษฎรเริ่มมีสภาพความเป็นอยู่ดีขึ้นก็อาจจะพิจารณาจัดตั้งโรงเรียนสำหรับหมู่บ้านแต่ละกลุ่มตลอดจนจัดตั้งธนาคารข้าวของแต่ละหมู่บ้านเพื่อฝึกให้สมาชิกรู้จักพึ่งตนเองได้ในที่สุด'

โครงการทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ

วางแผนปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์

ที่ตั้งโครงการ

ตั้งอยู่ในเขตตำบลเขาหินซ้อน อำเภอนมสาร จ.ฉะเชิงเทรา การคมนาคมติดต่อสะดวกอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร เป็นระยะทางประมาณ 100 กิโลเมตร อยู่บนฝั่งขวาของถนนสายฉะเชิงเทรา-กบินทร์บุรี หรือทางหลวงแผ่นดินสาย 304 อยู่ห่างจาก อำเภอนมสาร ประมาณ 17 กิโลเมตร

พื้นที่รับผิดชอบ

1. พื้นที่ศูนย์ฯ ซึ่งราษฎร น้อมเกล้าฯถวาย เนื้อที่ประมาณ 1,240 ไร่ ผนวกกับพื้นที่ส่วนพระองค์ที่อยู่ติดกับศูนย์ฯ ซึ่งทรงพระราชทานให้เป็นพื้นที่ ศึกษาวิจัย และทดสอบการพัฒนาด้านเกษตรกรรมเป็นการสนับสนุนศูนย์ฯ อีกทางหนึ่ง เนื้อที่ 655 ไร่ รวมพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 1,895 ไร่

2. พื้นที่หมู่บ้านบริเวณรอบศูนย์ฯ ซึ่งเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำจืด ในเขต ต.เขาหินซ้อน และ ต.เกาะขนุน จำนวน 15 หมู่บ้าน พื้นที่ประมาณ 113,214 ไร่

3. พื้นที่ราษฎรน้อมเกล้าฯ ถวายที่ ต.เขาหินซ้อน และ ต.บ้านช่อง อ.พนมสารคาม พื้นที่ประมาณ 84 ไร่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นแหล่งศึกษาทางวิชาการในการพัฒนาการเกษตร
2. เพื่อเป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดเทคโนโลยี
3. เพื่อเป็นแหล่งฝึกอบรมให้ความรู้ทางวิชาการเกษตร และ ศิลปอาชีพพิเศษ
4. เพื่อเป็นแหล่งผลิตและขยายพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์
5. เพื่อยกระดับรายได้ของเกษตรกร
6. เพื่อเป็นแหล่งที่จะศึกษาหาความรู้ และพักผ่อนหย่อนใจของราษฎร

หลักการดำเนินงาน

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเป็นแหล่งศึกษาวิชาการในการพัฒนาเพื่อการเกษตร และผลการศึกษาจะถ่ายทอดให้กับเกษตรกรได้นำไปใช้ในการประกอบอาชีพดังพระราชดำรัสที่ว่า

"ศูนย์ศึกษาทำหน้าที่เป็นเสมือนพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต หรืออีกนัยหนึ่งคือ สรุปผลการพัฒนาที่ราษฎรสามารถใช้เป็นแบบอย่างในการศึกษาหาความรู้ และนำเอาไปปฏิบัติในการดำรงชีวิต"

ปัญหาของพื้นที่แห่งนี้ คือ สภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์แต่เดิม ได้ถูกทำลายลงแล้วปลูกพืชไร่ โดยวิธีการที่ไม่เหมาะสม ทำให้ทรัพยากรป่าไม้ น้ำ และดินเสื่อมสภาพอย่างรุนแรงและรวดเร็ว หลักการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาฯ ได้กระทำตามแนวพระราชดำริที่ได้พระราชทานไว้คือการพัฒนาพื้นที่จะต้องรักษาความสมดุลของธรรมชาติที่มีอยู่อย่างเป็นระบบ ดังนั้น ศูนย์ฯ จึงมุ่งในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐาน คือ น้ำ ป่าไม้ สภาพแวดล้อม และปรับปรุงบำรุงดินให้กลับฟื้นมาใช้ในการเพาะปลูกพืชต่าง ๆ ได้

การขยายพันธุ์หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

ในการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาแห่งนี้ มีลักษณะการดำเนินงานแบบผสมผสาน มีหน่วยงานต่าง ๆ รวมกันดำเนินงานในพื้นที่ ได้แก่ กรมวิชาการ เกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมป่าไม้ กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมชลประทาน กรมพัฒนาชุมชน กรมโยธาธิการ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีฉะเชิงเทรา และมีหน่วยงานนอกศูนย์ฯ ตลอดจนภาคเอกชน สนับสนุนการดำเนินการอีกมาก โดยมีกรมพัฒนาที่ดิน เป็นหน่วยงานหลักประสาน การดำเนินการ และบริหารงานโดยคณะกรรมการ คณะทำงานต่าง ๆ ทั้งในระดับส่วนกลาง ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ

การพัฒนาแหล่งน้ำ

ฟื้นฟูสภาพดิน

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาศูนย์ฯ ได้ปรับปรุง และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติพื้นฐาน เพื่อให้สามารถนำมาใช้ประกอบการเกษตรได้อย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ กล่าวคือได้จัดสร้างแหล่งกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง สร้างสภาพป่าและไม้ยืนต้นในบริเวณโครงการและพื้นที่ข้างเคียงเป็นการปรับสภาพแวดล้อม และเพิ่มความชุ่มชื้นให้มากขึ้น สร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินซึ่งปัจจุบันพระองค์ได้พระราชทานพระราชดำริให้ใช้หญ้าแฝกในการดำเนินการดังกล่าวและปรับปรุงบำรุงดินให้อุดมสมบูรณ์ขึ้นหลังจากนั้นได้ศึกษาหาเทคโนโลยีพัฒนาการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ โดยเน้นวิธีการผสมผสานเป็นการรักษาสมดุลธรรมชาติและประหยัด เพื่อเป็นตัวอย่างให้เกษตรกรเข้าศึกษาหาความรู้ นำไปปรับใช้กับพื้นที่ของตนเองได้ ตลอดจนใช้เป็นสถานที่ฝึกอบรมศึกษาดูงานของผู้สนใจทั่วไป จากนั้นได้ขยายผลออกสู่หมู่บ้าน บริเวณรอบศูนย์ให้ราษฎรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้สำหรับเกษตรกรไทย

การพัฒนาพันธุ์พืช

การขยายผลออกสู่เกษตรกร

การพัฒนาคุณภาพชีวิต

สำหรับผู้สนใจจะเข้าเยี่ยมชมโครงการฯ หรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติมสามารถติดต่อสอบถามได้ที่

1. สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) โทร. 2806193-200 โทรสาร 2806206
2. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา โทร. (038) 599105-6 โทรสาร (038) 599106